

Силабус курсу:

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	D4 "Публічне управління та адміністрування"
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	3.5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

д.е.н., проф., Овчаренко Євген Іванович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

посада

ovcharenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-766-9666

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Головна мета – набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок за напрямками: політичні інституції, суспільно-політична діяльність та порівняльна публічна політика.

Метою лекційних занять за дисципліною є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, окремих методів наукового пізнання; конкретизація зв'язку фундаментальних об'єктів з конкретно навчальною дисципліною, демонстрація системних відносин, надання цілісної уяви про предмет; деталізація і поелементне вивчення й засвоєння відповідних дисципліні понять, теорій; формування у студентів системи знань на основі усвідомлення загальних закономірностей, загальних принципів, поступового переходу від окремих до більш широких узагальнень; диференціювання знань, що дозволяє із великої кількості одержаних знань виділяти тільки ті, на які падає основне змістовне і логічне навантаження та які є опорою для встановлення зв'язків між основними поняттями теми, курсу, предмету.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння здобувачем навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: механізмів, методів та інструментів публічної політики; процесів, що відбуваються у публічній сфері в контексті функціонування політичних інститутів; теорії та практики прийняття політико-управлінських рішень; принципів організації та структуру публічної влади в Україні; сутності теорії та практики аналізу публічної політики; методів оцінювання і технологій моніторингу публічної політики; структури та вимог до змісту основних аналітичних документів в публічній політиці та управлінні; сутності теорії та практики електронного урядування й електронної демократії; понять та сутності, принципів, цілей й методів державної регіональної політики та політики регіонального розвитку з урахуванням реформ та світового досвіду; понять та сутності місцевого самоврядування, елементного складу та функцій системи місцевого самоврядування і його специфіки в контексті публічної влади; концептуальних засад соціально-гуманітарної політики; основних понять та характерних особливостей представницької влади.

Вміння: здатність розуміти основні теорії та принципи, що лежать в основі функціонування політичних інститутів та процесів прийняття політичних рішень; здатність розуміти і працювати в межах інституціонального, структурного та політичного контекстів у процесі вироблення публічної політики; здатність комунікувати та взаємодіяти результативно з окремими громадянами та різними суспільними групами; здатність ідентифікувати проблеми та здійснювати аналіз публічної політики; визначати пріоритети побудови та функціонування складових електронного управління в Україні; здатність розуміти, інтерпретувати та використовувати на практиці основні теорії та принципи, що лежать в основі політики регіонального розвитку; здатність застосовувати на практиці механізми реалізації права на місцеве самоврядування; здатність забезпечувати створення умов щодо формування і розвитку самодостатніх та спроможних територіальних громад; здатність застосовувати критерії ефективного функціонування системи представницької влади.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання у сфері публічного управління, знання щодо загальних політичних та суспільних процесів на макро- і мікрорівнях та у сфері публічного управління й адміністрування; навички у сфері наукових досліджень.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні знань та умінь здійснювати ефективно публічне управління та управляти процесами формування та реалізації публічної політики на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях, дотримуючись вимог чинного законодавства та враховуючи національні інтереси.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

PH01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

PH06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

Структура курсу

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Політичні інститути та процеси прийняття політичних рішень	2/2	Взаємозв'язок політики та управління. Політична система як система управління публічними справами. Цілі та засоби публічно-управлінської діяльності. Особливості вироблення та реалізації політичного курсу. Поняття "інституту" в політиці та публічному управлінні. Політичні інститути як складові політичної системи. Держава як політичний інститут. Політичний процес. Поняття "політичного" та "політико-управлінського рішення". Вироблення та реалізація рішень у сфері державно-владних відносин. Організація та структура публічної влади в Україні.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Суспільно-політична діяльність	2/2	Політична діяльність. Політичні дії. Політичне життя. Суспільно-політична взаємодія суб'єктів політичного процесу. Форми політичної діяльності. Політична участь. Класифікація політичної участі. Цілі та засоби публічно-управлінської діяльності. Політична система як система управління публічними справами. Структура політичної системи. Суб'єктно-об'єктні відносини. Типи політичних систем. Політичний режим. Структура політичного режиму. Типи політичних режимів. Відносини між державою і партіями. Відносини між партійними лідерами і партійною елітою. Відносини держави і груп тиску. Класифікація політичних режимів. Політичне керівництво. Політична платформа. Політична стратегія. Політична тактика. Особливості вироблення та реалізації політичного курсу. Узгодженість дій публічної влади та громадян. Взаємодія державних органів з громадськістю. Зв'язки з громадськістю. Статус вільних ЗМІ. Зв'язки з пресою. Децентралізація державної влади. Партійна структуризація влади. Легальна політична опозиція. Легальне лобювання групових інтересів. Влада як суспільний феномен. Політична влада та її основні риси. Політична влада в Україні. Політична корупція в Україні. Фактори, що сприяють розвитку корупції в Україні. Чинники запобігання проявів корупції на основі міжнародного досвіду. Ступінь публічності та відкритості влади суспільству. Джерела формування влади. Рівень публічності влади. Відкритість влади. Публічний контроль за діяльністю органів державної влади.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Політика регіонального розвитку	2/2	Державна регіональна політика: сутність, принципи, завдання. Глобальні та внутрішні фактори впливу на формування державної регіональної політики та розвиток регіонів. Нормативно-правові засади формування та реалізації регіональної політики в Україні. Пріоритети та цілі політики регіонального розвитку. Державна стратегія регіонального розвитку. Законодавство у сфері регіонального розвитку.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій.

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
				Тести. Індивідуальні завдання.
4	Місцеве самоврядування	2/2	Поняття та сутність місцевого самоврядування. Специфіка місцевого самоврядування в контексті публічної влади. Концепції місцевого самоврядування. Основні сутнісні ознаки та базові принципи місцевого самоврядування в Україні. Місцеве самоврядування та громадянське суспільство: кореляція статусів. Система місцевого самоврядування: елементний склад та функції. Специфіка феномену спроможності територіальних громад. Механізми формування спроможних територіальних громад в сучасній Україні. Муніципальна консолідація (політика об'єднання та співробітництва територіальних громад). Алгоритми формування спроможних територіальних громад.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Соціально-гуманітарна політика	2/2	Поняття соціальної організації суспільства. Класичні і сучасні теорії соціальної організації суспільства. Соціальні групи та соціальні інститути. Соціальна структура суспільства. Соціальна нерівність і соціальна стратифікація. Соціальна мобільність і соціальний розвиток. Мета, завдання, об'єкти, суб'єкти та принципи соціальної політики. Моделі та основні напрями соціальної політики. Механізми формування та реалізації соціальної політики. Соціальна безпека і соціальні ризики. Поняття та структура єдиного гуманітарного простору. Формування єдиного гуманітарного простору в системі пріоритетів державної гуманітарної політики в Україні. Національна ідентичність як показник цілісності і повноти гуманітарного простору.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Аналіз публічної політики	2/2	Підходи до аналізу публічної політики. Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики. Цикл вироблення публічної політики. Середовище вироблення публічної політики. Аналіз стейкхолдерів та консультації з громадськістю у виробленні публічної політики. Компаративний аналіз публічної політики. Моніторинг публічної політики. Механізм реалізації та оцінювання публічної політики. Роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики. Основні види аналітичних документів. Структура аналітичного документу. Етапи підготовки аналітичних документів.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7	Представницька влада	2/2	Природа, сутність, системні характеристики парламентаризму. Парламент та його основні функції. Структура парламенту. Формування палат. Статус депутата. Пряма і представницька демократія. Базові філософсько-світоглядні ідеї теорій парламентаризму. Генеза та еволюція парламентаризму (від античності до сучасності). Витоки, становлення та розвиток представницької влади в Україні. Політичні реформи в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст. та метаморфози сучасного вітчизняного парламентаризму. Парламентське право. Парламентські процедури та законотворчий процес. Законодавчі ініціативи. Публікація закону. Законодавче оформлення діяльності партії в парламенті. Типологія партій. Виборча система. Механізми та процедури, пов'язані із формуванням органів влади. Структура виборчої системи. Парламентська коаліція та опозиція. Судова влада. Судові органи.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

1. Неділько А.І., Задорожний В.П., Бойко В.В. Публічна політика : навчальний посібник. — Полтава : ПолтНТУ, 2018. — 225 с.
2. Телешун С.О., Ситник С.В., Рейтерович І.В. та ін. Публічна політика : навч. посіб. / за заг. ред. С.О. Телешуна. — Київ : НАДУ, 2018. — 240 с.
3. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики : навч. посібник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Маріуполь : Вид-во Маріупольського держ. університету, 2017. — 304 с.
4. Мамонтова Е.В. Публічна політика : навч.-метод. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. — Одеса : Фенікс ; Національний університет «Одеська юридична академія», 2023. — 146 с.
5. Кравченко С.О., Кравченко В.В. та ін. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посібник. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. — 200 с.
6. Гошовська В.А. та ін. Парламентаризм : підручник. — 2-ге вид., допов. й розшир. — Київ : НАДУ, 2019. — 704 с.
7. Семенченко А.І., Грицяк Н.В. та ін. Електронне урядування : підручник. — Київ : НАДУ, 2016.
8. Публічна політика : навч.-метод. посібник / уклад. Е.В. Мамонтова, Т.М. Краснопольська. — Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2022–2023.
9. Гомоляко О.В. Організаційно-правові механізми впровадження публічної політики в Україні // Державне управління: удосконалення та розвиток. — 2020. — № 12.
10. Телешун С.О. та ін. Публічна політика (оновлений курс НАДУ). — Київ : НАДУ, 2020–2022.
11. Публічна політика : навч. посібник / авт. кол. під ред. С.О. Телешуна. — Київ : НАДУ, 2021.
12. Аналіз публічної політики : навч. посібник. — Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019–2022.
13. Публічна політика в Україні: теорія та практика : навч. посіб. — Полтава : Полтавський національний технічний університет, 2020.
14. Державна політика та публічне управління : підручник / за ред. Ю.В. Ковбасюка. — Київ : НАДУ, 2019.
15. Публічна політика та аналіз політики : навч. посіб. — Львів : Львівська політехніка, 2021.
16. Сучасна публічна політика в Україні : навч. посіб. — Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022.
17. Публічна політика: від теорії до практики : посібник. — Київ : КНЕУ, 2023.
18. Механізми реалізації публічної політики : навч. посіб. — Одеса : ОНУ імені І.І. Мечникова, 2021.
19. Публічна політика в умовах децентралізації : навч. матеріали. — Київ : НАДУ, 2022.
20. Аналіз та розробка публічної політики : конспект лекцій. — Дніпро : Дніпровський інститут МАУП, 2022.
21. Публічна політика та громадянське суспільство : навч. посіб. — Суми : СумДУ, 2020.
22. Ефективність публічної політики в Україні : навч. посіб. — Тернопіль : ТНПУ, 2023.
23. Порівняльний аналіз публічної політики : посібник. — Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021.
24. Публічна політика: сучасні виклики та відповіді : навч. посіб. — Чернівці : Чернівецький національний університет, 2024.
25. Knill Ch., Tosun J. Public Policy: A New Introduction. — 2nd ed. — London : Red Globe Press / Bloomsbury, 2020. — 384 p.
26. Rinfret S.R., Scheberle D., Pautz M.C. Public Policy: A Concise Introduction. — 2nd ed. — Thousand Oaks : CQ Press / SAGE, 2021. — 384 p.

27. Weible Ch.M., Sabatier P.A. (eds.) Theories of the Policy Process. — 5th ed. — New York : Routledge, 2023.
28. Cairney P. Understanding Public Policy: Theories and Issues. — 2nd ed. — London : Red Globe Press, 2020.
29. Howlett M., Ramesh M., Perl A. Studying Public Policy: Principles and Processes. — 4th ed. — Oxford : Oxford University Press, 2019.
30. Peters B.G. American Public Policy: Promise and Performance. — 12th ed. — Thousand Oaks : CQ Press, 2021.
31. Kraft M.E., Furlong S.R. Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives. — 8th ed. — Thousand Oaks : CQ Press / SAGE, 2020.
32. Bardach E., Patashnik E.M. A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving. — 6th ed. — Thousand Oaks : CQ Press, 2019.
33. Dunn W.N. Public Policy Analysis: An Integrated Approach. — 6th ed. — New York : Routledge, 2018 (оновлення після 2016).
34. Althaus C., Bridgman P., Davis G. The Australian Policy Handbook. — 6th ed. — Sydney : Routledge, 2020.

Нормативно-правові інформаційні джерела:

35. Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 № 3354-IX (Визначає ієрархію НПА, планування політики, техніку нормотворення) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20>
36. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (чинна редакція з численними змінами після 2016) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-14>
37. Закон України «Про публічні закупівлі» (чинна редакція 2025 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
38. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.02.2024 № 76-р «Про схвалення Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки...» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2024-%D1%80>
39. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 312-р «Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року...» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80>
40. Указ Президента України від 30.07.2021 № 448/2021 (рішення РНБО) «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України» <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021>)
41. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI (чинна редакція) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
42. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 1178 (зі змінами 2024–2025) «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель...» (воєнний стан) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF>
43. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 № 1193 (приклад регуляторного акту з аналізом впливу) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1193-2024-%D0%BF>
44. Методики проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта (затверджені постановою КМУ, чинна редакція) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2018-%D0%BF> (або оновлення на сайті ДРС)
45. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.02.2025 № 131-р «Про затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-diy-urriadu-na-2025-rik-i180225-131>

46. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 № 244-р «Про схвалення Плану України» (Ukraine Facility, пов'язаний з публічною політикою та реформами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80>
47. Закон України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 № 1089-IX (чинна редакція) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20>
48. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 560 «Про затвердження Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації...» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2024-%D0%BF>
49. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки (оновлення обговорювалося у 2025) <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Strategiyi/public-diplomacy-strategy.pdf>
50. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2024 № 1332 «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних...» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1332-2024-%D0%BF>
51. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365-III (чинна редакція з змінами 2024–2025) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
52. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку...» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1487-2022-%D0%BF>
53. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 300-р (План заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії 2024) <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-vykonannia-rekomendatsiy-ievropeyskoyi-komisiyi>
54. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.01.2026 № 7 (приклад оновлення планів державної політики на 2025–2027) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7-2026-%D0%BF>

Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання науково-дослідної роботи та оформлення її результатів за дисципліною "Публічна політика" для студентів спеціальності D4 "Публічне управління та адміністрування"/ Укл. Овчаренко Є.І., Галгаш Р.А., Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2026. 34 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	50	-
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	50
Екзамен (тест)	50	50
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми StrikePlagiarism.com.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.